

Contents

1	Wprowadzenie do Rachunku Różniczkowego	2
1.1	Algebra	2
1.1.1	Wartość Bezwzględna	2
1.1.2	Przesunięcie równoległe i symetralne funkcji wzdłuż osi OX i OY	5
1.1.3	Funkcja Kwadratowa	6
1.2	Trygonometria	10
2	Rachunek różniczkowo-całkowy	11
3	Algebra liniowa	11
3.1	Wektory	11
4	Logika i Dowody matematyczne	14

1 Wprowadzenie do Rachunku Różniczkowego

1.1 Algebra

1.1.1 Wartość Bezwzględna

Dla liczby x , wartość bezwzględna oznacza:

$$|x| = \begin{cases} x & \text{jeśli } x \geq 0, \\ -x & \text{jeśli } x < 0. \end{cases}$$

Wartości bezwzględne posiadają również własne własności:

$$\sqrt{a^2} = |a|$$

$$|a|^2 = a^2$$

$$|a \cdot b| = |a| \cdot |b|$$

$$\left| \frac{a}{b} \right| = \frac{|a|}{|b|}$$

$$|a| = |b| \iff a = b \wedge a = -b$$

Obliczanie odległości dla dwóch liczb na osi liczbowej:

$$|a - b|$$

$$|b - a|$$

Obliczanie punkty równoległego dla punktów a i b :

$$p = \frac{a + b}{2}$$

Równania z wartością bezwzględną

Równanie z wartością bezwzględną takie jak np. $|x - 2| = 5$ można rozwiązać na 3 sposoby:

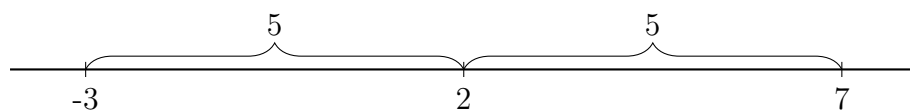
- Sposób algebraiczny:

$$|x - 2| = 5$$

$$x - 2 = 5 \vee x - 2 = -5$$

$$x = 7 \vee x = -3$$

- Sposób geometryczny:

Warto pamiętać aby **nie liczyć** równań z wartością bezwzględną gdzie wynik jest ujemny, np.

$$|x - 2| \neq -5$$

Równania z zagnieżdżoną wartością bezwzględną

Równanie trzeba rozbić na 2 mniejsze opuszczając przy tym wartość bezwzględną, np.

$$||x + 2| - 6| = 1$$

$$|x + 2| - 6 = 1 \quad \vee \quad |x + 2| - 6 = -1$$

$$|x + 2| = 7 \quad \vee \quad |x + 2| = 5$$

$$x + 2 = 7 \vee x + 2 = -7 \quad \vee \quad x + 2 = 5 \vee x + 2 = -5$$

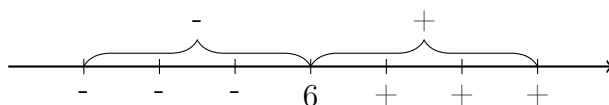
$$x \in \{-9, -7, 3, 5\}$$

Równania z wartością bezwzględną i x

Dla przykładowego równania $|x - 6| = 3x + 2$ trzeba rozpatrzyć 2 przypadki:

$$x \in (-\infty, 6) \quad \cup \quad x \in \langle 6, +\infty)$$

Użyteczna jest oś liczbowa aby wyznaczyć 2 przypadki.

Dla przedziału liczb mniejszych wartość bezwzględną mnożymy przez -1 , a dla większych zostawiamy.

$$\begin{aligned} x \in (-\infty, 6) \quad \cup \quad x \in \langle 6, +\infty) \\ -x + 6 = 3x + 2 \quad \vee \quad x - 6 = 3x + 2 \\ -4x = -4 \quad \vee \quad -2x = 8 \\ x = 1 \quad \vee \quad x = -4 \notin \langle 6, +\infty) \end{aligned}$$

Nierówności z wartością bezwzględną

- Sposób algebraiczny dla równania $|x + 2| \leq 7$. Dla znaków $<$ i $\leq$ rozdzielone równanie będzie koniunkcją $\wedge$ (i), natomiast dla $>$ i $\geq$ równania będą alternatywą $\vee$ (lub).

$$|x + 2| \leq 7$$

$$x + 2 \leq 7 \wedge x + 2 \geq -7$$

$$x \leq 5 \wedge x \geq -9$$

$$x \in \langle -9, 5 \rangle$$

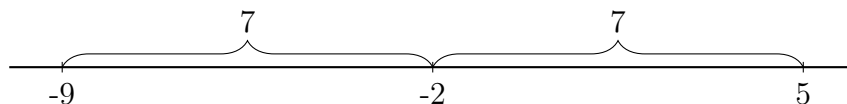
$$|x - 7| > 2$$

$$x - 7 > 2 \vee x - 7 < -2$$

$$x > 9 \vee x < 5$$

$$x \in (-\infty, 5) \cup (9, +\infty)$$

- Sposób geometryczny dla równania $|x + 2| \leq 7$

$$x \in \langle -9, 5 \rangle$$

Przykładowe nierówności dla poszczególnych wyników:

$$|x| \geq 0 \quad x \in \mathbb{R}$$

$$|x| < 0 \quad x \in \emptyset$$

$$|x - y| \leq 0 \quad x \in \{y\}$$

Nierówności z zagnieżdżoną wartością bezwzględną

Nierówności z zagnieżdżoną wartością bezwzględną np.

$$||x + 2| - 4| < 10$$

działają na tej samej zasadzie co zwykłe nierówności tylko, że rozbite na jeszcze drugą część. Dalej trzeba pamiętać o znakach $\wedge$ i $\vee$, oraz zamiane liczby na przeciwną.

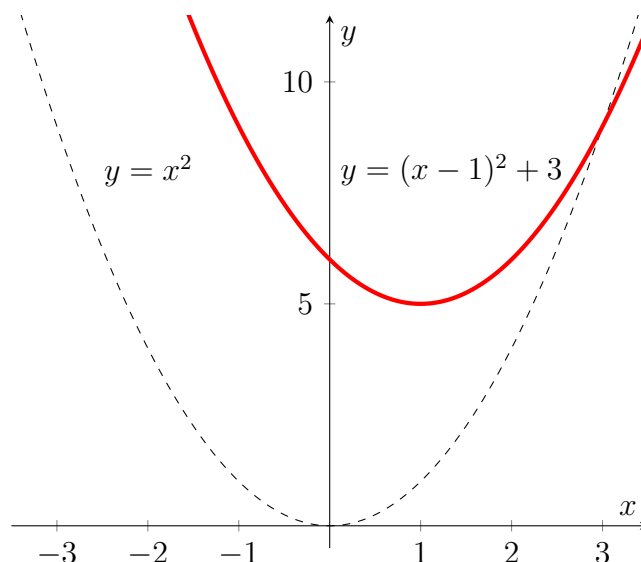
1.1.2 Przesunięcie równoległe i symetralne funkcji wzdłuż osi OX i OY

Przesunięcie równoległe wzdłuż osi OX i OY

Przesunięcie wykresu funkcji najłatwiej jest zapisywać w postaci wektora przesunięcia:

$$\vec{u} = [1, 5]$$
$$\vec{w} = [-2, -4]$$

Wektor $\vec{u} = [1, 5]$ oznacza przesunięcie wykresu funkcji o 1 jednostkę w prawą stronę i 5 jednostek do góry, natomiast wektor $\vec{w} = [-2, -4]$ oznacza przesunięcie o 2 jednostki do lewej i 4 jednostki w dół. Na wykresie poniżej zostało przedstawione przesunięcie funkcji o wektor $\vec{u} = [1, 5]$.

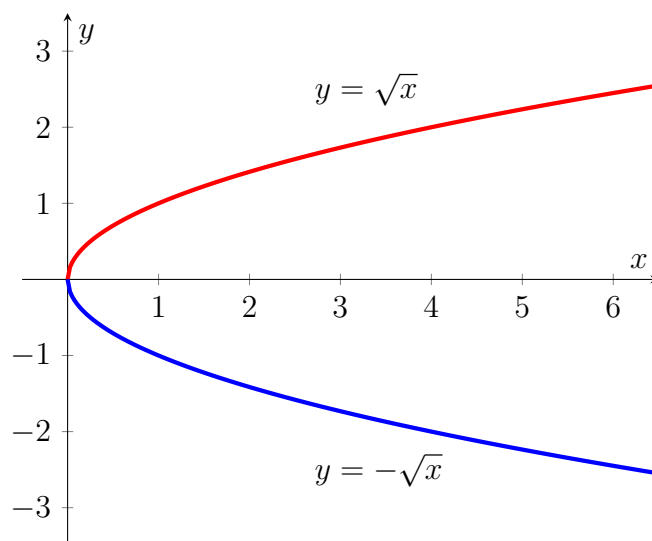
Ogólny wzór przesunięcia funkcji o wektor $\vec{v} = [p, q]$ to:

$$g(x) = f(x - p) + q$$

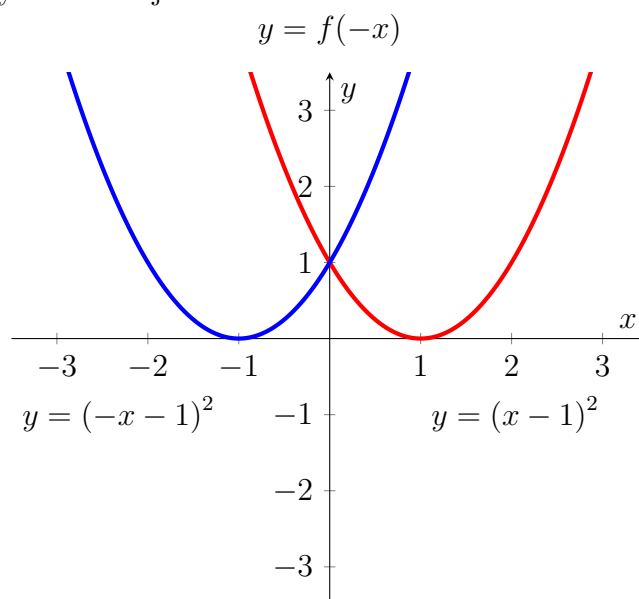
przekształcenie symetralne względem osi ox i oy

Jeżeli wykres funkcji $y = f(x)$ odbijemy symetrycznie względem osi OX, otrzymamy wykres funkcji

$$y = -f(x)$$

Jeżeli wykres funkcji $y = f(x)$ odbijem symetrycznie względem osi OY , otrzymamy wykres funkcji

1.1.3 Funkcja Kwadratowa

Postać kanoniczna

Funkcja kwadratowa w postaci kanonicznej to taka która ma wzór:

$$y = a(x - p)^2 + q$$

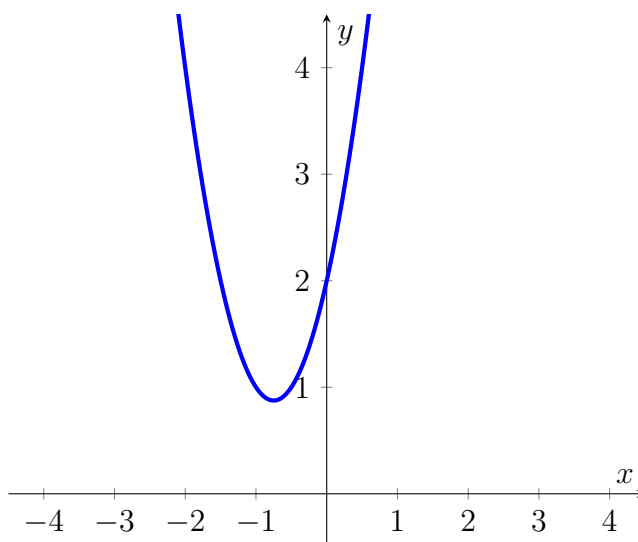
gdzie: $a \neq 0$ oraz $[p, q]$ to przesunięcie równoległe wykresu.

Postać ogólna

Funkcja kwadratowa w postaci ogólnej to taka która ma wzór:

$$y = ax^2 + bx + c$$

gdzie: $a \neq 0$ oraz $a, b, c \in \mathbb{R}$. Przykładowa funkcja kwadratowa została przedstawiona poniżej, wzór jej to: $y = 2x^2 + 3x + 2$

Podstawowy opis i własności funkcji

Wyróżnik Δ (delta) trójkianu kwadratowego: $ax^2 + bx + c$ to:

$$\Delta = b^2 - 4ac$$

Dzięki wyróżnikowi (Δ) można wyznaczyć miejsca zerowe. Ilość miejsc zerowych zależy od delty. Jeżeli $\Delta > 0$ to funkcja posiada 2 miejsca zerowe:

$$x_0 = \frac{-b - \sqrt{\Delta}}{2a} \quad \vee \quad x_0 = \frac{-b + \sqrt{\Delta}}{2a}$$

Natomiast jeżeli $\Delta = 0$ to funkcja posiada jedno miejsce zerowe:

$$x_0 = \frac{-b}{2a}$$

Dla $\Delta < 0$ funkcja nie przyjmuje miejsc zerowych (Brak rozwiązania).

Parabola funkcji kwadratowej posiada wierzchołek w punkcie $W = (p, q)$, gdzie:

$$p = \frac{-b}{2a}$$

$$q = \frac{-\Delta}{4a} \quad \vee \quad q = f(p)$$

Ramiona paraboli skierowane są:

W górę dla: $a > 0$

W dół dla: $a < 0$

Oś symetrii paraboli to: $x = p$

Punkt przecięcia z OY, posiada współrzędne $(0, c)$

Postać iloczynowa

Funkcja kwadratowa w postaci iloczynowej istnieje jeżeli $\Delta \geq 0$ i posiada wzór:

$$y = a(x - x_1)(x - x_2)$$

gdzie: x_1 i x_2 to miejsca zerowe funkcji kwadratowej.

Równania kwadratowe

Równania kwadratowe polegają na obliczeniu miejsc zerowych dla funkcji kwadratowej o postaci:

$$ax^2 + bx + c = 0$$

gdzie: $a, b, c \in \mathbb{R}, a \neq 0$

Najczęstszy schemat w równaniu kwadratowym to **wzór skróconego mnożenia** i tworzenie nowych zmiennych (np. $a = x^2, a \geq 0$) na potrzeby obliczenia równania.

Nierówności kwadratowe

Nierówność kwadratowa to taka o postaci:

$$ax^2 + bx + c > 0$$

gdzie: $a, b, c \in \mathbb{R}, a \neq 0$

Znak nierówności to $<, >, \leq, \geq$

Rozwiązując nierówność kwadratową powinno się:

- Wyznaczyć miejsca zerowe dla $f(x) = ax^2 + bx + c$
- Naszkicować wykres funkcji $f(x)$
- Odczytać z wykresu funkcji rozwiązanie nierówności

Funkcje kwadratowe z wartością bezwzględną

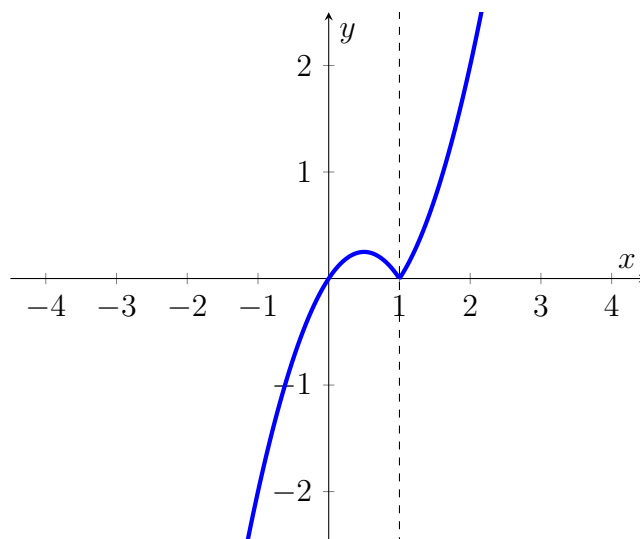
Aby narysować wykres funkcji, należy rozważyć dwa przypadki:

$$|x - y| = \begin{cases} -(x - y) & \text{dla } x < y \\ x - y & \text{dla } x \geq y \end{cases}$$

lub zapis w postaci przedziałów:

$$x \in (-\infty, y) \vee x \in \langle y, +\infty \rangle$$

Wykres tej funkcji będzie składał się z 2 części, kończące się i rozpoczynające się w punkcie y . Najłatwiej wyznaczyć wierzchołek (p, q) i naszkicować funkcję. Przykład dla funkcji $f(x) = x|x - 1|$

Wzory Viete'a

Jeżeli funkcja $f(x) = ax^2 + bx + c$ ma 2 miejsca zerowe x_1, x_2 ($\Delta \geq 0$), to zachodzą wzory Viete'a:

$$x_1 + x_2 = -\frac{b}{a}$$
$$x_1 x_2 = \frac{c}{a}$$

Dzięki wzorom Viete'a można określić jakie znaki mają miejsca zerowe (Różne, dodatnie lub ujemne). Schematem najczęściej pojawiającym się w wzorach Viete'a to wzory skróconego mnożenia do pewnego stopnia.

1.2 Trygonometria

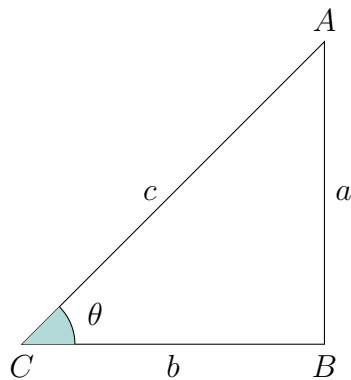
W $\triangle$ prostokątnym dany jest kąt θ . Wyraża się 4 funkcje trygonometryczne:

$$\sin \theta = \frac{a}{c}$$

$$\cos \theta = \frac{b}{c}$$

$$\operatorname{tg} \theta = \frac{a}{b}$$

$$\operatorname{ctg} \theta = \frac{b}{a}$$

Funkcje trygonometryczne również posiadają tożsamości trygonometryczne takie jak np.

$$\sin^2 \theta + \cos^2 \theta = 1$$

$$\operatorname{tg} \theta = \frac{\sin \theta}{\cos \theta}$$

$$\operatorname{ctg} \theta = \frac{\cos \theta}{\sin \theta}$$

$$\operatorname{tg} \theta \cdot \operatorname{ctg} \theta = 1$$

Funkcje trygonometryczne można konwertować na inne funkcje:

$$\sin(90^\circ - \theta) = \cos \theta$$

$$\cos(90^\circ - \theta) = \sin \theta$$

$$\operatorname{tg}(90^\circ - \theta) = \operatorname{ctg} \theta$$

$$\operatorname{ctg}(90^\circ - \theta) = \operatorname{tg} \theta$$

2 Rachunek różniczkowo-całkowy

3 Algebra liniowa

3.1 Wektory

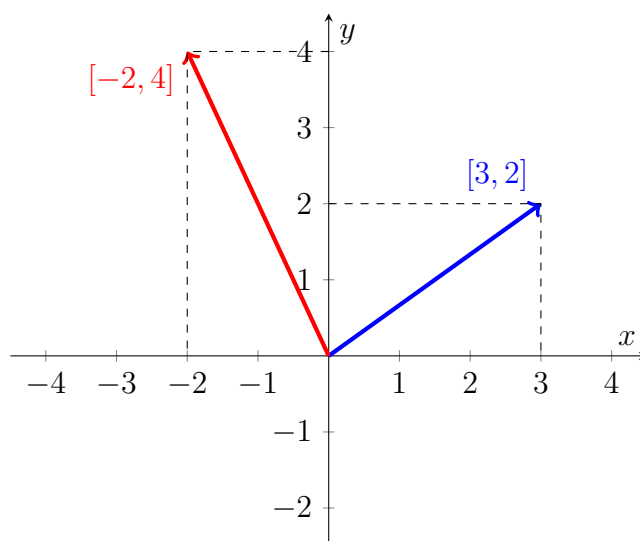
Wektor to uporządkowana para liczb. Jeśli wektor ma początek to jest to, wektor zaczepiony który jest oznaczany symbolem $\overrightarrow{AB}$. Jeżeli dane są punkty $A = (x_1, y_1)$ oraz $B = (x_2, y_2)$, to współrzędne wektora $\overrightarrow{AB}$ określa wzór:

$$\overrightarrow{AB} = [x_2 - x_1, y_2 - y_1]$$

Jeśli natomiast wektor nie ma początku to jest to wektor swobodny który jest oznaczany symbolem $\vec{v}, \vec{u}, \vec{w}$.

$$\vec{u} = \vec{w} \iff u_x = w_x \wedge u_y = w_y$$

Na rysunku poniżej został przedstawiony wygląd wektora $[3, 2]$ i $[-2, 4]$ w układzie współrzędnych:

Długość wektora $\vec{w}$ oraz $\overrightarrow{AB}$ można zapisać następująco:

$$|\vec{w}| = \sqrt{w_x^2 + w_y^2}$$

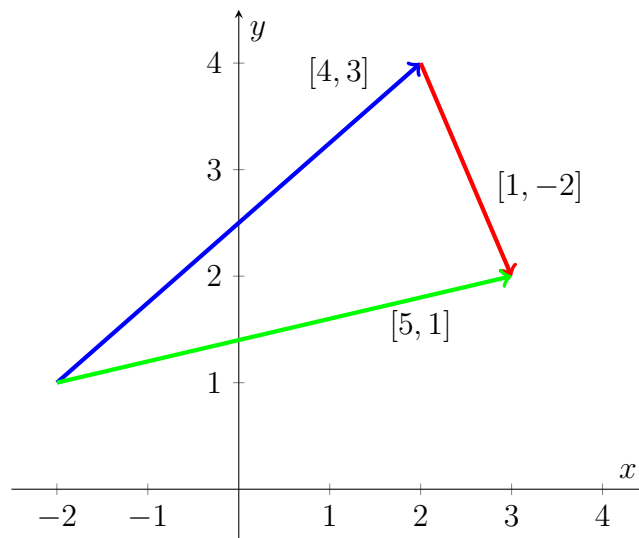
$$|\overrightarrow{AB}| = \sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2}$$

gdzie:

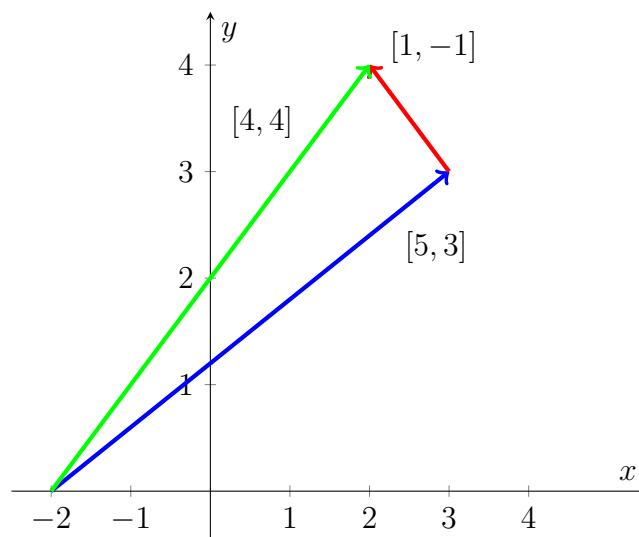
- $A(x_1, y_1)$ i $B(x_2, y_2)$ to długości wektora $\overrightarrow{AB}$

Sumą, różnicą, iloczynem $\vec{u} = [u_x, u_y]$ i $\vec{w} = [w_x, w_y]$, wyraża się wzorem:

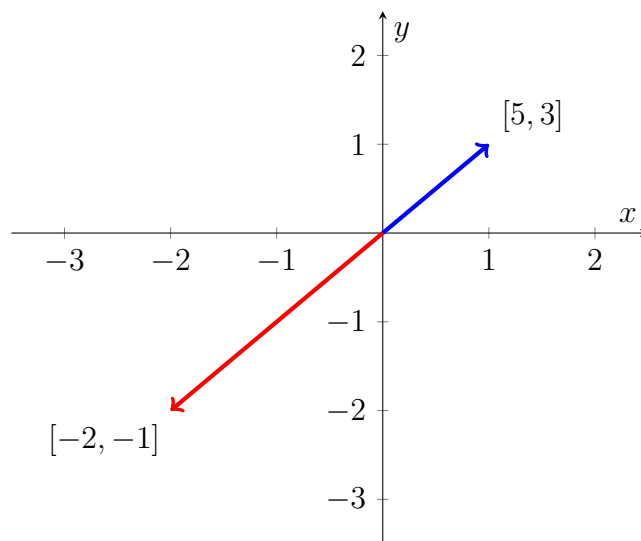
$$\vec{u} + \vec{w} = [u_x + w_x, u_y + w_y]$$

$$\vec{u} - \vec{w} = [u_x - w_x, u_y - w_y]$$

$$a \cdot \vec{w} = [a \cdot w_x, a \cdot w_y], \quad \text{gdzie } a \in \mathbb{R}$$

Wektory $\vec{u} = [u_x, u_y]$ i $\vec{w} = [w_x, w_y]$, są przeciwne wtedy, gdy suma wektorów $\vec{u}$ i $\vec{w}$ jest wektorem zerowym, czyli:

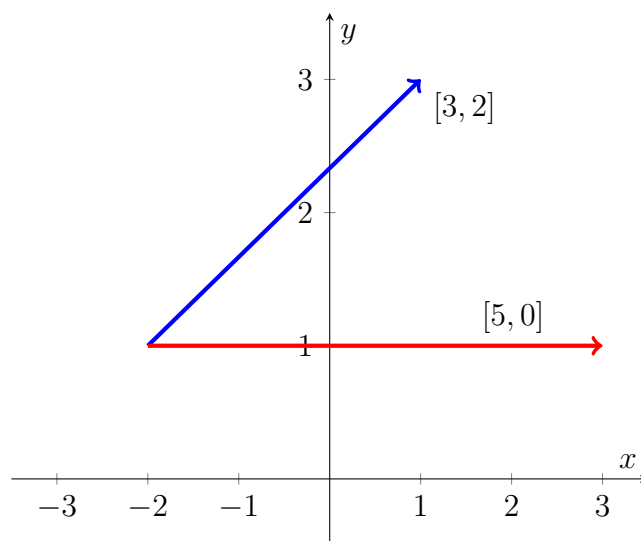
$$\vec{u} = -\vec{w} \iff u_x + w_x = 0 \wedge u_y + w_y = 0$$

Iloczyn skalarny wektorów $\vec{u} = [u_1, u_2]$ i $\vec{w} = [w_1, w_2]$ to liczba, którą można uzyskać dodając iloczyny odpowiednich współrzędnych:

$$\vec{u} \cdot \vec{w} = u_1 \cdot w_1 + u_2 \cdot w_2$$

Iloczyn skalarny wektorów można również wyliczyć znając długości wektorów $|\vec{u}|$ i $|\vec{w}|$ oraz kąt θ między nimi:

$$\vec{u} \cdot \vec{w} = |\vec{u}| \cdot |\vec{w}| \cdot \cos \theta$$

4 Logika i Dowody matematyczne

Symbole i ich znaczenie

W logice matematycznej występuje duża ilość symboli matematycznych, a to one i ich znaczenie:

Symbol	Znaczenie
$\neg p, \sim p$	negacja p
$p \wedge q$	p i q
$p \vee q$	p lub q
$p \Rightarrow q$	jeżeli p to q
$p \Leftrightarrow q$	p tylko wtedy i tylko wtedy, gdy
$\therefore$	zatem
$\forall$	dla każdego
$\exists$	istnieje takie

Negacja to zaprzeczenie wyrażania o formie: **negacja z P**

P	$\neg P$
F	T
T	F

Alternatywa (lub) to wyrażenie o formie: **P lub Q** .

P	Q	$P \vee Q$
F	F	F
T	F	T
F	T	T
T	T	T

Koniunkcja (i) to wyrażenie o formie: **P i Q** .

P	Q	$P \wedge Q$
F	F	F
F	T	F
T	F	F
T	T	T

Implikacja to wyrażenia o formie: **Jeżeli P to Q** .

P	Q	$P \Rightarrow Q$
F	F	T
F	T	T
T	F	F
T	T	T

Równoważność to wyrażenia o formie: P wtedy i tylko wtedy, gdy Q .

P	Q	$P \Leftrightarrow Q$
F	F	T
F	T	F
T	F	F
T	T	T

Prawa rachunku - wzory i definicja

Prawa De Morgana

$$\neg(P \wedge Q) \Leftrightarrow \neg P \vee \neg Q$$

$$\neg(P \vee Q) \Leftrightarrow \neg P \wedge \neg Q$$

Prawo asocjacyjne

$$P \wedge (Q \wedge R) \Leftrightarrow (P \wedge Q) \wedge R \Leftrightarrow P \wedge Q \wedge R$$

$$P \vee (Q \vee R) \Leftrightarrow (P \vee Q) \vee R \Leftrightarrow P \vee Q \vee R$$

Prawo idempotentności

$$P \wedge P \Leftrightarrow P$$

$$P \vee P \Leftrightarrow P$$

Prawo rozdzielności

$$P \wedge (Q \vee R) \Leftrightarrow (P \wedge Q) \vee (P \wedge R)$$

$$P \vee (Q \wedge R) \Leftrightarrow (P \vee Q) \wedge (P \vee R)$$

Prawa absorpcji

$$P \vee (P \wedge Q) \Leftrightarrow P$$

$$P \wedge (P \vee Q) \Leftrightarrow P$$

Prawo podwójnej negacji

$$\neg\neg P \Leftrightarrow P$$

Dowody Matematyczne

Przypuszczenie 1. Załóżmy, że $n \in \mathbb{Z}$, $n > 1$ i do tego nie jest liczbą pierwszą. Wtedy $2^n - 1$ nie jest liczbą pierwszą.

Udowodnienie przypuszczenia 1. Ponieważ n nie jest liczbą pierwszą, istnieją liczby całkowite dodatnie a i b takie, że $a < n, b < n$ i $n = ab$. Niech $x = 2^b - 1$ i $y = 1 + 2^b + 2^{2b} + \dots + 2^{(a-1)b}$. Więc

$$\begin{aligned} xy &= (2^b - 1) \cdot (1 + 2^b + 2^{2b} + \dots + 2^{(a-1)b}) \\ &= 2^b \cdot (1 + 2^b + 2^{2b} + \dots + 2^{(a-1)b}) - (1 + 2^b + 2^{2b} + \dots + 2^{(a-1)b}) \\ &= (2^b + 2^{2b} + 2^{3b} + \dots + 2^{ab}) - (1 + 2^b + 2^{2b} + \dots + 2^{(a-1)b}) \\ &= 2^{ab} - 1 \\ &= 2^n - 1. \end{aligned}$$

Ponieważ $b < n$, możemy stwierdzić, że $x = 2^b - 1 < 2^n - 1$. Dodatkowo, ponieważ $ab = n > a$, wynika stąd, że $b > 1$. Zatem, $x = 2^b - 1 > 2^1 - 1 = 1$, czyli $y < xy = 2^n - 1$. Zatem, udowodniliśmy, że $2^n - 1$ można zapisać jako iloczyn dwóch liczb dodatnich całkowitych x i y , obie liczby są mniejsze niż $2^n - 1$, czyli $2^n - 1$ nie jest liczbą pierwszą. $\square$